

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar v Evropskem parlamentu

Bruselj, 21. maj 2025

Velja govorjena beseda!

*Spoštovana predsednica,
spoštovane poslanke in poslanci,
gospe in gospodje.*

V veliko čast mi je, da lahko kot predsednica Republike Slovenije prvič nagovorim ta cenjeni zbor – hram demokracije Evropske unije. Današnji obisk je zame osebno in za mojo državo izraz trdne zavezanosti evropskemu projektu in skupnim vrednotam, na katerim temelji: miru, svobodi, demokraciji, vladavini prava in spoštovanju človekovih pravic.

Evropski parlament ima pri tem edinstveno vlogo: ste neposredno izvoljeni predstavniki evropskih državljanek in državljanov, ste glas raznolikosti naše Unije in temelj demokratične legitimnosti evropskega odločanja. Vaša vloga je glede na vse izzive, s katerimi se soočamo, danes še pomembnejša kot kadarkoli prej. Predvsem mora Evropski parlament tudi v prihodnje s svojim delovanjem igrati ključno vlogo pri ohranjanju ter krepitvi zaupanja državljanov v skupni evropski projekt.

Spoštovani,

Živimo v zelo negotovem svetu in danes smo kot Unija znova na razpotju. Soočeni smo z zaporedjem kriz in izzivov, ko sta ruska agresija na Ukrajino in posledice konflikta na Bližnjem vzhodu. Tu so še trgovinske vojne, podnebne spremembe, migracijski pritiski, energetske negotovosti in v določeni meri nepredvidljive razsežnosti nove tehnološke revolucije, ki jo med drugim prinaša izredno nagel in zato tudi ne reguliran razvoj umetne inteligence. Ob tem ne smemo pozabiti na našo notranjo »domačo nalogo« – reformo delovanja EU, krepitev vse-družbene odpornosti in ohranjanje naše konkurenčnosti, kohezije in predvsem naše enotnosti. Nobena izmed omenjenih kriz ali izzivov ni zgolj grožnja. Vsaka izmed njih je tudi priložnost, da pokažemo, kdo smo kot Evropa in ali zmoremo ukrepati in se odzvati skupaj. V preteklosti je Evropska unija vsakič, ko je bila pred velikimi preizkušnjami, vedno dokazala, da zna in zmore najti skupni imenovalac, in je stopila korak naprej na poti skupnega delovanja.

Na krize sodobnega sveta se moramo odzvati v duhu solidarnosti, enotnosti in odločnosti. Potrebujemo več Evrope, in ne manj. Potrebujemo povezano, strateško usmerjeno in bolj suvereno

Evropsko unijo, ki zna zaščititi svoje vrednote in interese, hkrati pa ostaja prostor svobode, pravičnosti in priložnosti. Nobena evropska država, ne majhna, pa tudi ne velika, sama ne zmore učinkovito odgovoriti na številna vprašanja, ki zdaleč presegajo nacionalne okvire. V teh razmerah je skupno evropsko delovanje ne le nuja, ampak tudi največja prednost, ki jo imamo. Verjamem, da bo prav takšna evropska pot tista, ki nam bo zagotovila dolgoročno stabilnost in razvoj.

V teh nepredvidljivih časih želim poudariti zlasti pomen enotnosti EU. Moramo govoriti v en glas saj bomo samo tako močnejši, prodornejši in uspešnejši. Če tega ne bomo uspeli, bomo pokazali šibkost in dopustili rušenje tistega, za kar se je Evropska unija vselej zavzemala, in to so demokracija, vladavina prava in človekove pravice.

Dovolite mi, da v nadaljevanju izpostavim nekaj pomembnejših tem. Začenši s **širitvijo Evropske unije**, ki ostaja eno naših ključnih in najbolj uspešnih orodij za spodbujanje miru, demokracije in blaginje v Evropi. Slovenija je v tem smislu dober primer. Smo država, ki je sama šla skozi tranzicijo, se uspešno reformirala in vstopila v EU leta 2004, zato vemo, kaj pomeni imeti evropsko perspektivo. Članstvo v Evropski uniji nam je prineslo družbeno stabilnost, gospodarsko rast, večjo mednarodno prepoznavnost ter občutek varnosti in pripadnosti širši evropski družini, ki prinaša številne prednosti, ki jih vsi dobro poznamo, čeprav jih včasih preveč jemljemo za samoumevne. Danes želimo enako za države Zahodnega Balkana, Ukrajino in Moldavijo, ter upajoč v prihodnosti tudi za državljane Gruzije. Evropska prihodnost teh držav je tudi v našem strateškem interesu, zato si Slovenija želi, da bi kar največ držav do leta 2030 vstopilo v Evropsko unijo.

Širitev, ki mora sloneti na lastnih dosežkih držav kandidat in dosledno izvedenih reformah, ni le geopolitična nuja – ob evropski odsotnosti se namreč krepi prisotnost drugih akterjev - temveč tudi moralna obveza danih zavez s strani Evropske unije. Z vsakim novim korakom širitve dajemo upanje državljanom in državljanom, da bodo lahko v svojih državah kakovostno živeli, delali in izpolnili svoje želje.

Slovenija si aktivno prizadeva za prenos znanja in izkušenj in podporo reformam, in je glasen zagovornik širitve na Zahodni Balkan, saj se zavedamo reformne moči procesa za regijo, ki je ključnega pomena za varnost in stabilnost celotne celine. Slovenija tudi ponuja pomoč državam Zahodnega Balkana na poti v EU in je to pripravljena nuditi še naprej. Širitev pa ne sme biti le v interesu držav kandidat za članstvo, pač pa predvsem v interesu držav članic. Gre za geografski, politični, ekonomski in zlasti varnostni interes EU, da se države Zahodnega Balkana čim prej pridružijo EU.

A širitev tudi ne more potekati brez notranje utrditve Unije. Krepitev naših institucij bo potekala tudi preko večje učinkovitosti odločanja, modernizacije in prilagoditve politik, odločnega zavzemanja za nujnost spoštovanja vladavine prava in temeljnih pravic – vse to so pogoji, da bomo tudi v prihodnje ostali uspešna in močna politična skupnost, pripravljena sprejeti nove članice. Na povečanje evropske družine bomo lahko pripravljene le z ustreznimi institucionalnimi in tudi finančnimi zmogljivostmi, pri čemer bodo pogajanja glede novega večletnega finančnega okvira izredno pomembna, ter ob zavedanju pomena naših temeljev. Za boljše razumevanje prednosti širitve med državljani držav članic bo potrebnega še precej dela – tako na ravni nacionalnih kot evropskih institucij.

Vzporedno moramo okrepiti **svojo globalno konkurenčnost**, da bomo nadoknadili zaostanek za drugimi svetovnimi regijami in vodilnimi gospodarstvi, sploh v trenutnih razmerah, ki jih označuje vse večje postavljanje ovir na pravih temelječem odprtemu večstranskemu trgovinskemu sistemu ter vse ostrejšo tekmovanje med velesilami. Notranji trg je eden naših največjih adutov in ga moramo še naprej poglobljati ter krepiti podjetjem prijazno okolje. Samo močno evropsko gospodarstvo bo lahko zagotavljalo delovna mesta, ohranjalo evropske socialne modele, socialno pravičnost, kakovostno izobraževanje, cvetočo kulturo, z vsem i tem pa trajnostni razvoj, ter ohranjalo visoko kakovost življenja evropskih državljanov. Evropska unija se mora poenotiti okoli jasne vizije gospodarskega razvoja, kot jo med drugim nakazalo tudi poročilo Maria Draghija. S tem bomo zmanjšali odvisnost gospodarstva, med drugim z ukrepi za zagotavljanje gospodarske varnosti, krepitvijo evropske industrije, spodbujanjem naprednih tehnologij, zmanjšanjem bremen tudi s poenostavitvijo zakonodaje.

Obenem moramo biti aktivni na področju digitalnega prehoda in zelene preobrazbe – ne kot odziv na krize, ampak kot proaktivno naložbo v prihodnost. Ukrepi zaradi podnebnih sprememb morajo še vedno iti z roko v roki z ostalimi ukrepi za krepitev konkurenčnosti – uničujoče poplave, ki so avgusta 2023 prizadele Slovenijo, so zgolj eden od številnih opominov za to, kako pomembno je, da Evropska unija ostane vodilna sila v mednarodnih podnebnih pogajanjih, da bi lahko še dosegli cilje Pariškega sporazuma.

Čas je, da izkoristimo ves svoj potencial ter postanemo globalno središče znanja in podjetnosti, zato moramo veliko več vložiti v raziskave, razvoj in inovacije. Slovenija je zavezana spodbujanju odprtega, v nove tehnologije usmerjenega in okolju prijaznega ter na znanju temelječega gospodarstva.. Pri tem imamo v vidu evropski socialni model ter aktivno vključevanje državljanov v razvojne procese. Verjamemo, da moramo v teh okvirih spodbujati priložnosti za mlade generacije, ki bodo oblikovale prihodnost Evrope, in da je naša skupna odgovornost zagotoviti, da v teh prehodih nikogar ne zapostavljamo.

Vse pomembnejšo vlogo glede evropske konkurenčnosti bo igral tudi nadaljnji način razvoja umetne inteligence. Če želimo, da bo v službi ljudi in družbe, jo moramo razvijati na temelju etičnih standardov, preglednosti in človekovih pravic, in v tem kontekstu menim, da je prvi akt o umetni inteligenci na svetu korak v pravo smer – a naš skupen trud se šele začne.

Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci,

V luči vse večjih geopolitičnih napetosti je jasno, da moramo okrepiti svojo **strateško avtonomijo na področju varnosti in obrambe**. Ruska agresija na Ukrajino, hibridne grožnje, kibernetški napadi, dezinformacijske kampanje, ki ogrožajo tudi varnost naših demokratičnih procesov preko tujega vmešavanja v volilne procese, gospodarski pritiski in grožnje naši energetski varnosti od nas nedvomno zahtevajo hiter in usklajen odziv ter krepitev lastnih obrambnih in varnostnih zmogljivosti. Predvsem pa zahtevajo celosten pristop, ki predvideva krepitev odpornosti celotne družbe ter razvoj širših zmogljivosti za odzivanje na krizne situacije – tudi na področjih, kot so zdravje, migracije, tehnološka varnost, podnebje, gospodarstvo.

Jasno je, da se moramo na področju varnosti in obrambe postaviti bolj na lastne noge, da bomo sposobni samostojno ukrepati, kadar to zahteva zaščita naših interesov in naših vrednot. Pri tem ostaja ključno tesno sodelovanje z našimi strateškimi partnerji, in to kljub vsem negotovostim. To je tudi priložnost za krepitev evropskega stebra zveze NATO ter poglobitve našega sodelovanja, tako z NATOM, kot tudi drugimi partnerji, s katerimi nas povezujejo skupne vrednote.

Evropa mora postati varuhinja svoje lastne prihodnosti. Svet, kot smo ga poznali do še pred nedavnim, se hitro spreminja oz. izginja, zato potrebuje Evropska unija jasno smer ter pogumno vizijo, kar zadeva našo **vlogo v svetu**. Slovenija si bo v tem smislu še naprej aktivno prizadevala za enotnejšo, odločnejšo, učinkovitejšo ter dejavnejšo skupno zunanjo in varnostno politiko.

Svet, v katerem prevladuje mednarodno pravo, kjer se spoštujejo človekove pravice in kjer se konflikti rešujejo mirno, je v interesu nas vseh. V času, ko so mednarodne institucije pod velikimi pritiski, moramo kot Unija vedno znova potrditi svojo zavezanost **multilateralnemu redu**, ki temelji na povezanosti in dopolnjevanju miru in varnosti, razvoja, okolja in človekovih pravic ob spoštovanju ciljev ter načel Ustanovne listine Združenih narodov. Slovenija tudi v svoji vlogi nestalne članice Varnostnega sveta potrjuje svojo proaktivno vlogo za reševanje vprašanj mednarodnega miru in varnosti, pri čemer nas vodijo načelnost ter temeljne vrednote EU.

Spoštovane poslanke in poslanci,

glede naše odgovornosti ter vloge v svetu seveda ne morem mimo vojn v **Ukrajini** in na **Bližnjem vzhodu**. V odzivu na agresijo Ruske Federacije smo kot Evropska unija pokazali enoten odziv v podporo Ukrajini, glede nadaljnje pomoči in zavzemanja za pravičen in trajen mir, ki bo temeljil na mednarodnem pravu in Ustanovni listini OZN, ter bo sprejemljiv za Ukrajino. Resnično upam, da bomo tudi naprej uspeli odigrati vlogo relevantnega akterja, ki bo stal ob strani Ukrajini, saj je njena prihodnost ključna za prihodnost naše evropske celine.

Slovenija si želi mirne in stabilne evropske sosesčine. Zato si prizadeva za intenzivnejše evropsko vključevanje v reševanje razmer na **Bližnjem vzhodu**, kjer je v osrčju ne le vojna v Gazi, temveč tudi izrazito povečanje nasilja na Zahodnem bregu in širše, v komaj stabilnih Siriji in Libanonu. Tu smo bili kot Evropska unija žal navzven premalo enotni in učinkoviti. Poleg zagovarjanja mednarodnega prava, vključno s humanitarnim, mora naš osrednji cilj ostati čimprejšnja prekinitev sovražnosti, ki bo zaustavila prelivanje krvi in nepotrebno trpljenje v nevzdržnih humanitarnih razmerah, in premik k implementaciji rešitve dveh držav, pri čemer Slovenija priznanje Palestine vidi kot korak k trajnemu miru.

Lahko mi verjamete, da mi dogodki na Bližnjem Vzhodu nemalokrat kradejo spanec. Kaj lahko naredi ena mala država, kaj lahko naredi Evropska unija? Včasih imam občutek, da nič ali premalo. Ja, več je v rokah ene velesile. Ampak dajmo si naliti čistega vina. Dovolila si bom to izreči v Evropskem parlamentu. V Gazi gledamo genocid. Gledamo ga ... in smo tiho.

Spoštovani,

Mislim, da smo kot države članice vse že izkusile, kaj pomeni **solidarnost**. Prej sem omenila val uničujočih poplav, ko smo v Sloveniji vsi resnično začutili, da stoji Evropska unija ob nas. Svoj nagovor želim torej zaključiti s sporočilom, da Evropska unija ni od državljanov oddaljen sistem, kot se ji včasih očita, ampak je skupnost, ki zna prisluhniti in pomagati, in ki jo skupaj gradimo. Navsezadnje je sama ideja evropskega povezovanja temeljila na solidarnosti in tako naj bo tudi v prihodnje.

Spoštovane poslanke in poslanci, včeraj smo obeležili svetovni dan čebel, ki ga praznujemo od leta 2018, ko so Združeni narodi sprejeli pobudo, ki jo je vodila ravno Slovenija. Ta dan nas poleg na življenjski pomen opraševalcev za ravnovesje, ki zadeva tako človeka kot naravo, simbolno spominja na pomen medsebojne povezanosti: Evropa na primer, lahko le s skupnimi močmi držav članic in institucij, s solidarnostjo in odgovornim delovanjem ohrani svojo vlogo v vse bolj kompleksnem mednarodnem okolju, kakor tudi varnost ter blaginjo njenih državljanov.

Današnji čas tako od nas zahteva pogum, vizijo in sodelovanje. Vrednote, ki jih zagovarjamo v tej plenarni dvorani, niso samoumevne. Za njih se moramo znova in znova zavzemati. In prav zato verjamem v moč Evropske unije – ker nas povezuje v iskanju skupnih rešitev in ker nam omogoča, da skupaj varujemo naš način življenja.

Naj bo naše vodilo, da skupaj zmoremo več. Za Evropo prihodnosti, ki bo odločna, odporna, solidarna in povezana.

Hvala!